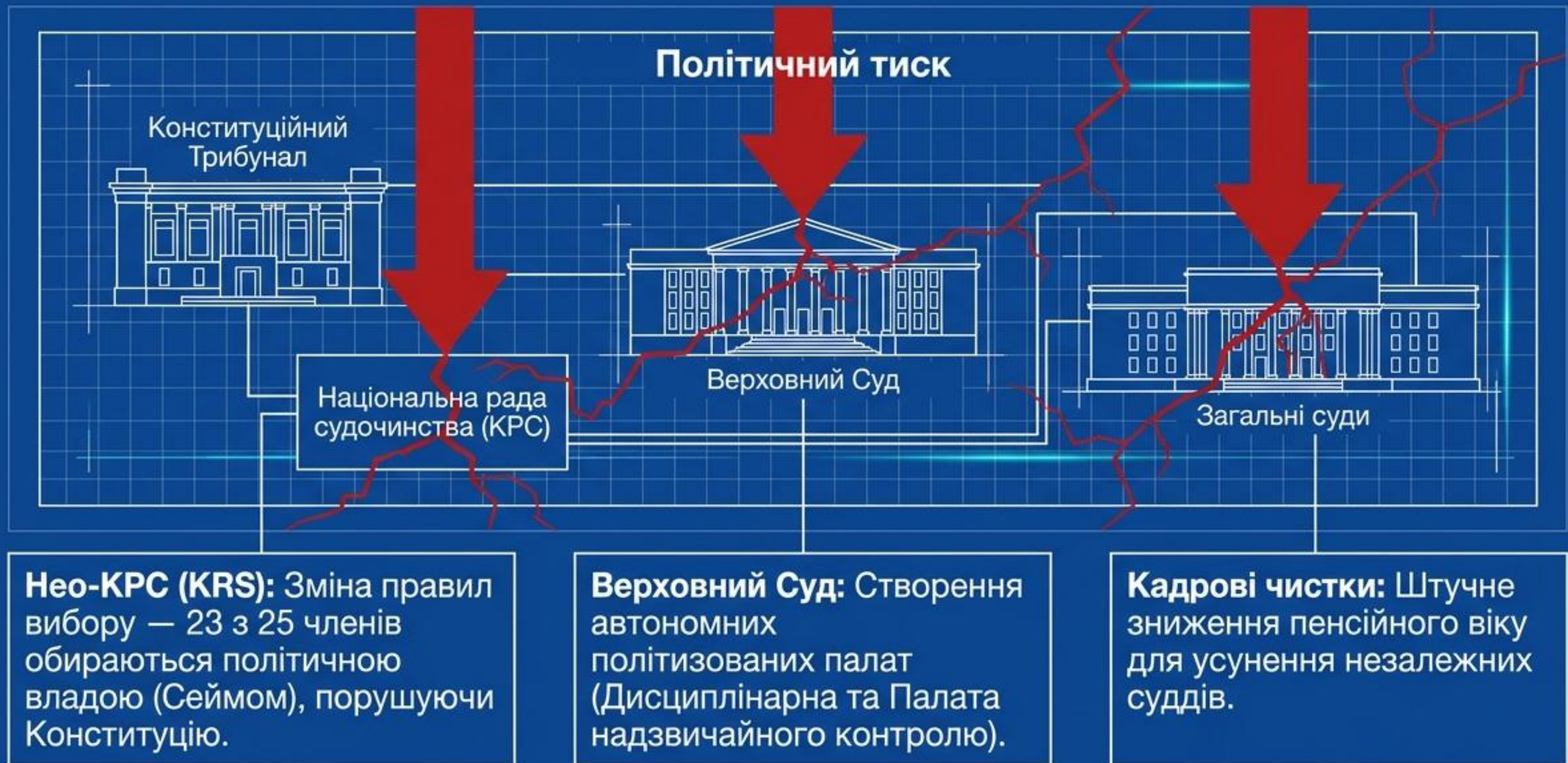

Супір щодо незалежності судової влади в Польщі у світлі рішень Європейського суду з прав людини та СЄС

Аналіз прецедентної практики та еволюції системної кризи

Архітектура під загрозою: Суть конфлікту (2017–2018)

Подвійний європейський щит: Правові підстави для втручання

Суд ЄС (СЕС)

Стаття 19 ТУЕ та Стаття 47 Хартії (КРР): Держави-члени зобов'язані забезпечити «ефективний судовий захист». Суди повинні бути вільними від ієрархічного підпорядкування та зовнішнього втручання.

ЄСПЛ (ЕСtHR)

Стаття 6 ЕСНР (ЄКПЛ): Право на «незалежний і безсторонній суд, встановлений законом». Недотримання законної процедури призначення суддів порушує саму суть цього права.

Справа 1 (2019): Спроба кадрової чистки та принцип незмінюваності (СЄС С-619/18 та С-192/18)

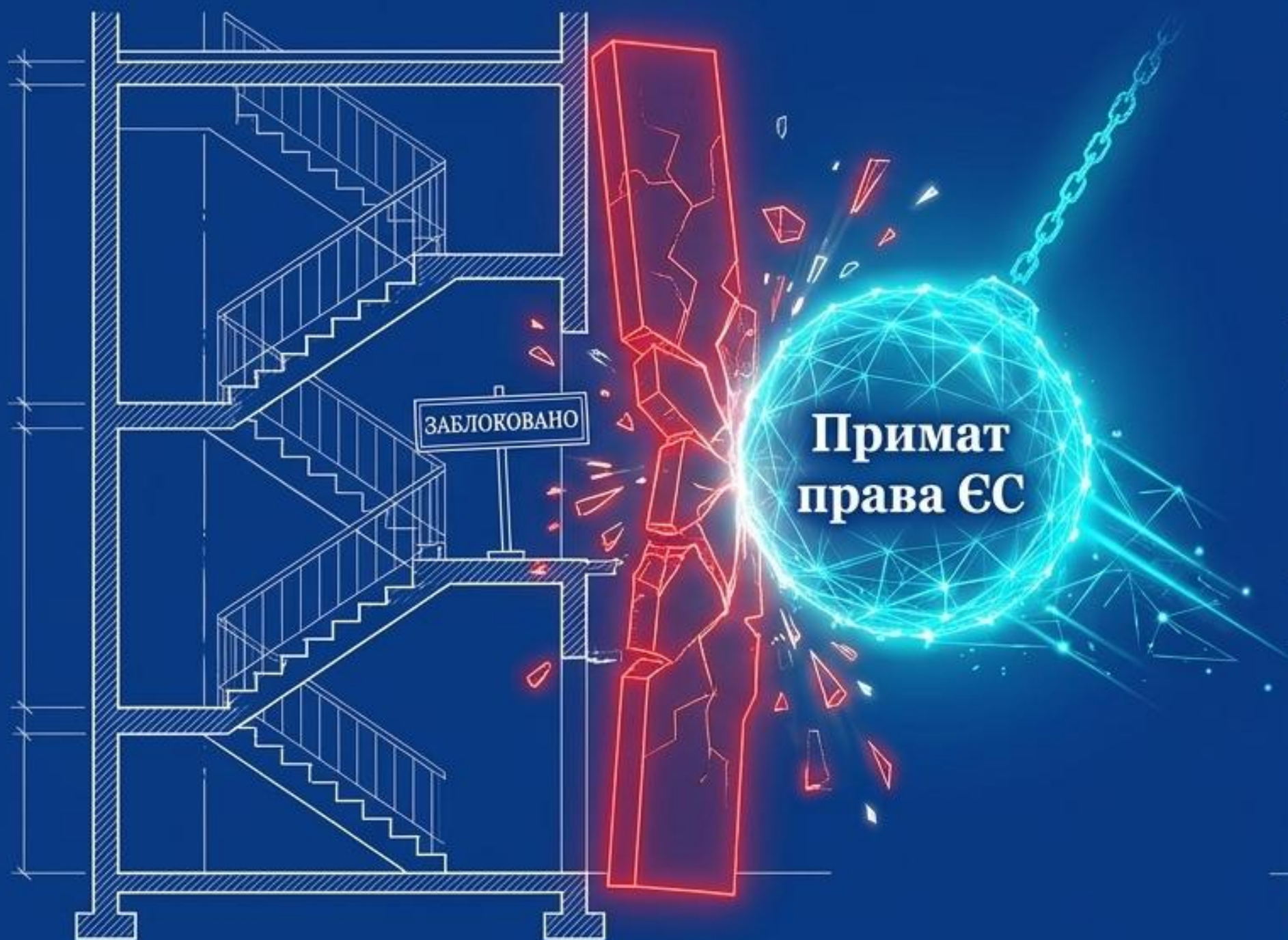

Справа 2 (Листопад 2019): Алгоритм незалежності у справі А.К. (СЄС С-585/18)

Наслідок: Польські національні суди отримали європейський мандат самостійно оцінювати (не)легітимність Нео-КРС та Дисциплінарної палати.

Справа 3 (Березень 2021): Блокування судового контролю (СЄС С-824/18 А.В. та ін.)

Суть справи:

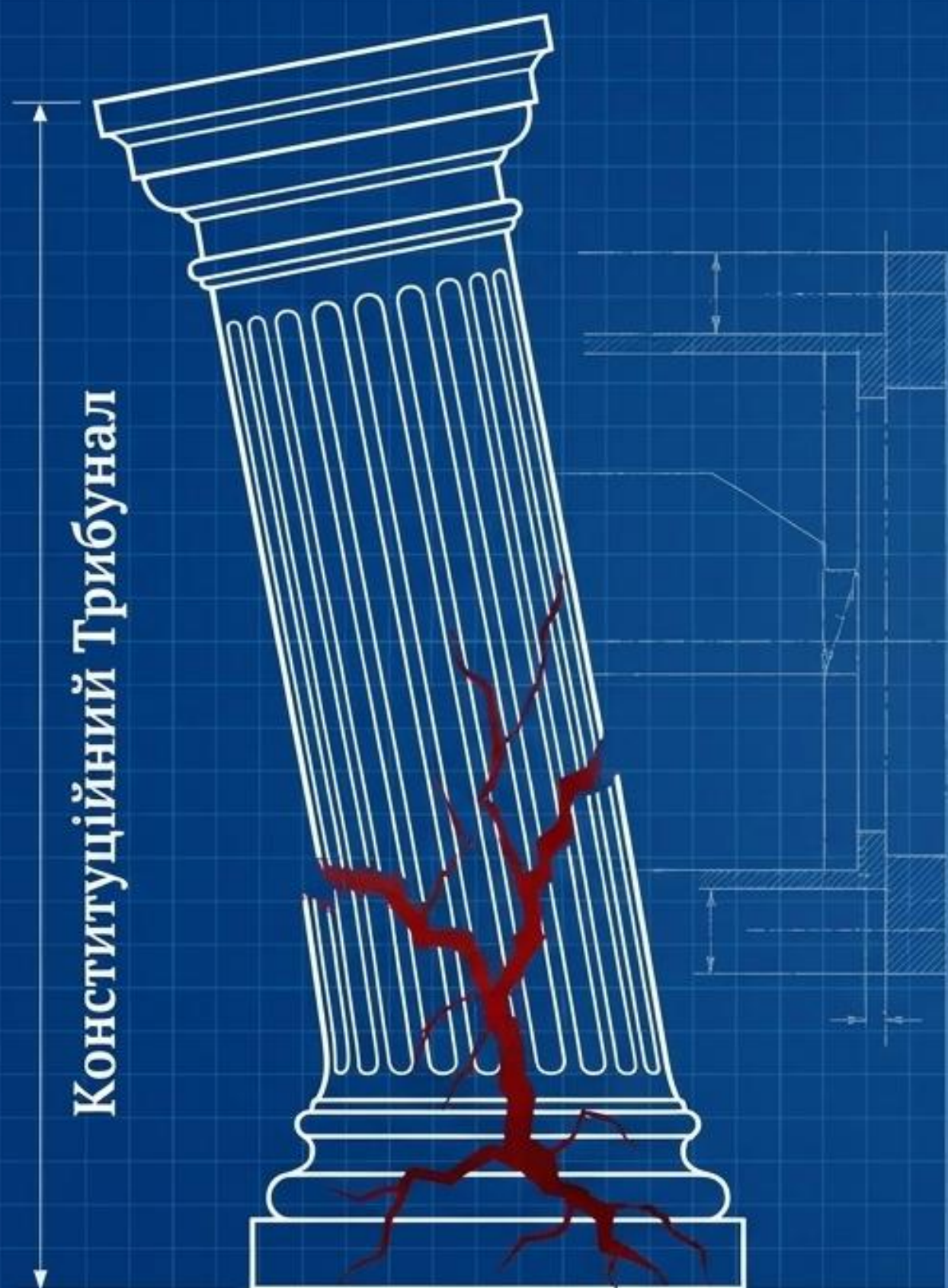
Позбавлення відхилених Нео-КРС кандидатів права на ефективне оскарження. Призначення суддів Президентом попри те, що резолюції КРС були оскаржені в суді.

Діагноз:

Акти Президента не стоять вище за право ЄС. Процес призначення суддів повинен мати гарантії від свавілля виконавчої влади.

Наслідок:

Національні суди зобов'язані ігнорувати (відступати від) будь-які національні закони, які блокують судовий контроль за призначенням суддів.

Справа 4 (Травень 2021): Падіння вартового Конституції (ЄСПЛ Xero Flor)

Суть справи: Участь у винесенні рішення судді (М.М.), який був призначений на місце, вже законно зайняте іншим суддею («суддя-дублер»).

Діагноз: Призначення відбулося з очевидним порушенням фундаментальних норм національного права (Конституції).

Наслідок: Фундаментальне падіння: Орган, що має захищати Конституцію, сам визнаний таким, що не відповідає критерію «суду, встановленого законом» за статтею 6 ЄКПЛ.

Справа 5 (Липень 2021): Подвійний удар по Дисциплінарній палаті

Суть справи: Створення автономної, політизованої палати Верховного Суду для покарання незгодних суддів (утримання їх під «охолоджуючим ефектом»).

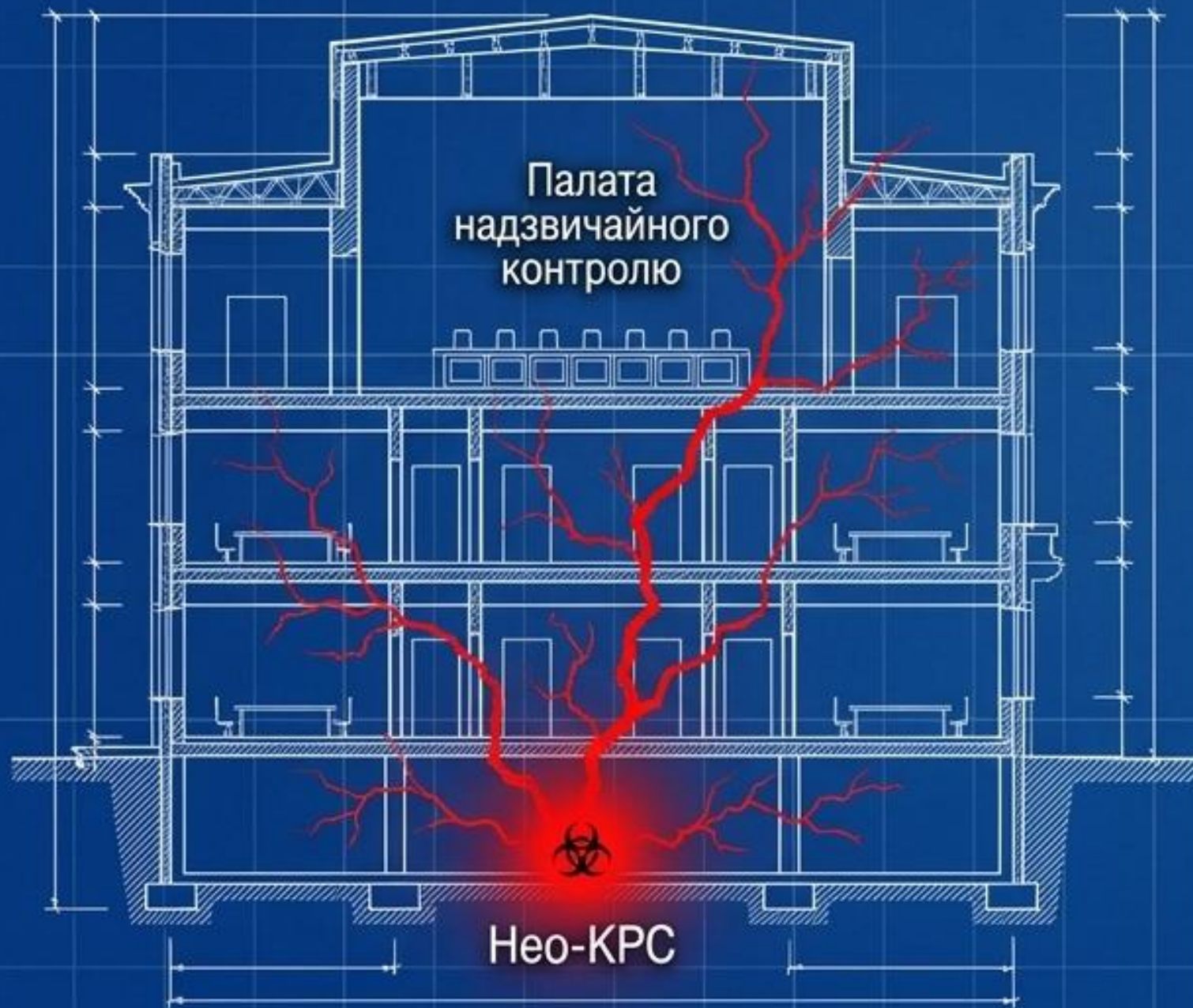
Рішення СЄС (C-791/19):

Палата не є незалежним судом. Система дозволяє кваліфікувати зміст судових рішень як дисциплінарний проступок.

Рішення ЄСПЛ (Reczkowicz):

Процедура призначення за участю Нео-КРС була настільки дефектною, що порушила саму суть права на «суд, встановлений законом».

Справа 6 (Листопад 2021): Системне зараження Верховного Суду (ЄСПЛ Dolińska-Ficek)

Суть справи:

Справи розглядалися суддями Палати надзвичайного контролю та суспільних справ, призначеними за рекомендацією Нео-КРС.

Діагноз:

Очевидне порушення національного права. Виконавча та законодавча гілки влади неправомірно втрутилися в процес призначення.

Наслідок:

Ключова палата, що затверджує результати виборів у Польщі, позбавлена легітимності в очах європейського права через системне зараження.

Справа 7 (Березень 2022): Витоки проблеми та «Корінь зла» (ЄСПЛ Grzęda)

Суть справи:

Передчасне припинення повноважень старих членів КРС (суддів) та позбавлення їх права на судовий контроль цього рішення.

Діагноз:

ЄСПЛ встановлює справжню мету реформи — послідовне послаблення незалежності судів. Позбавлення доступу до суду не мало жодних об'єктивних виправдань.

Наслідок:

Відсторонення старих членів було політично мотивованим. Це доводить, що Нео-КРС від самого початку створювалася як інструмент політичного підпорядкування системи.

Справа 8 (Червень 2023): Руйнування «Закону про намордники» (СЄС С-204/21)

Суть справи:

Польський закон визнав дисциплінарним проступком перевірку суддями незалежності інших суддів та статусу Нео-КРС.

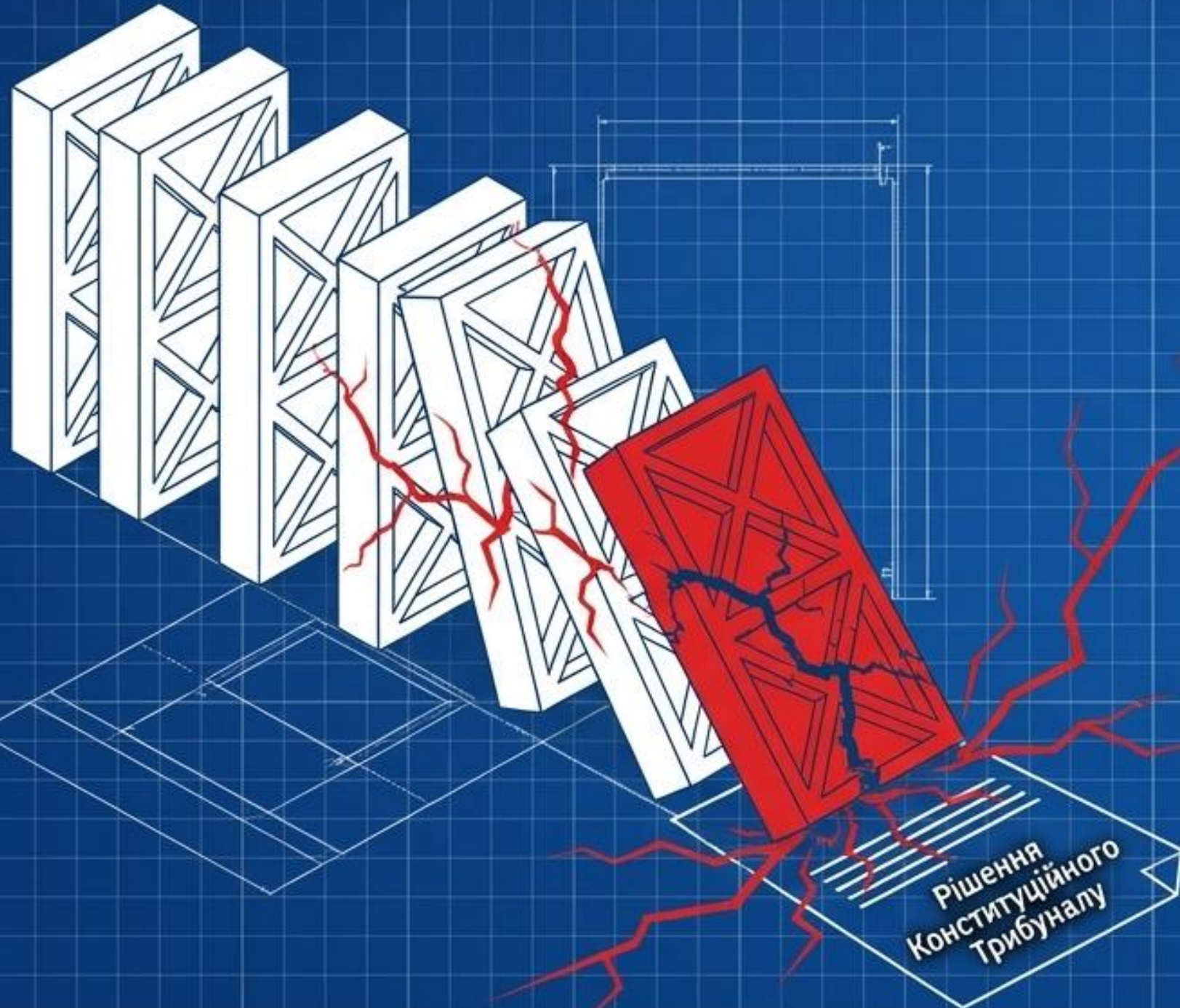
Діагноз:

Польща порушила ст. 19 ТУЕ та статтю 267 ТФУЕ. Право ЄС має абсолютний пріоритет. Заборона національним судам оцінювати легітимність інших судів (під загрозою покарання) руйнує саму систему європейського права.

Наслідок:

Держава не може карати суддю за те, що він мислить і діє як європейський суддя.

Справа 9 (2025/2026): Абсолютна нелегітимність та зобов'язання відводу (СЄС С-521/21 та С-448/23)

Суть справи:

Розгляд справ суддею, рекомендованим Нео-КРС, та рішення Конституційного Трибуналу, які намагалися заблокувати застосування рішень СЄС.

Діагноз:

Кожен суддя, призначений з кричущими порушеннями, не є належним судом і підлягає обов'язковому відводу.

Наслідок:

Кульмінація: СЄС постановляє, що рішення Конституційного Трибуналу, які виключають компетенцію національних судів перевіряти призначення суддів, самі є порушенням права ЄС і не мають жодної юридичної сили.

Анатомія діагнозу ЄСПЛ: Трикроковий тест (Ástráðsson)

Очевидне порушення національного права.

Чи було порушено процедуру призначення? Так, Нео-КРС сформована всупереч Конституції.

Фундаментальне правило.

Чи стосувалося порушення базових гарантій незалежності? Так, виконавча влада отримала монополію на кадрові рішення.

Ефективний контроль.

Чи виправили національні суди це порушення? Ні, судовому контролю перешкождали системно.

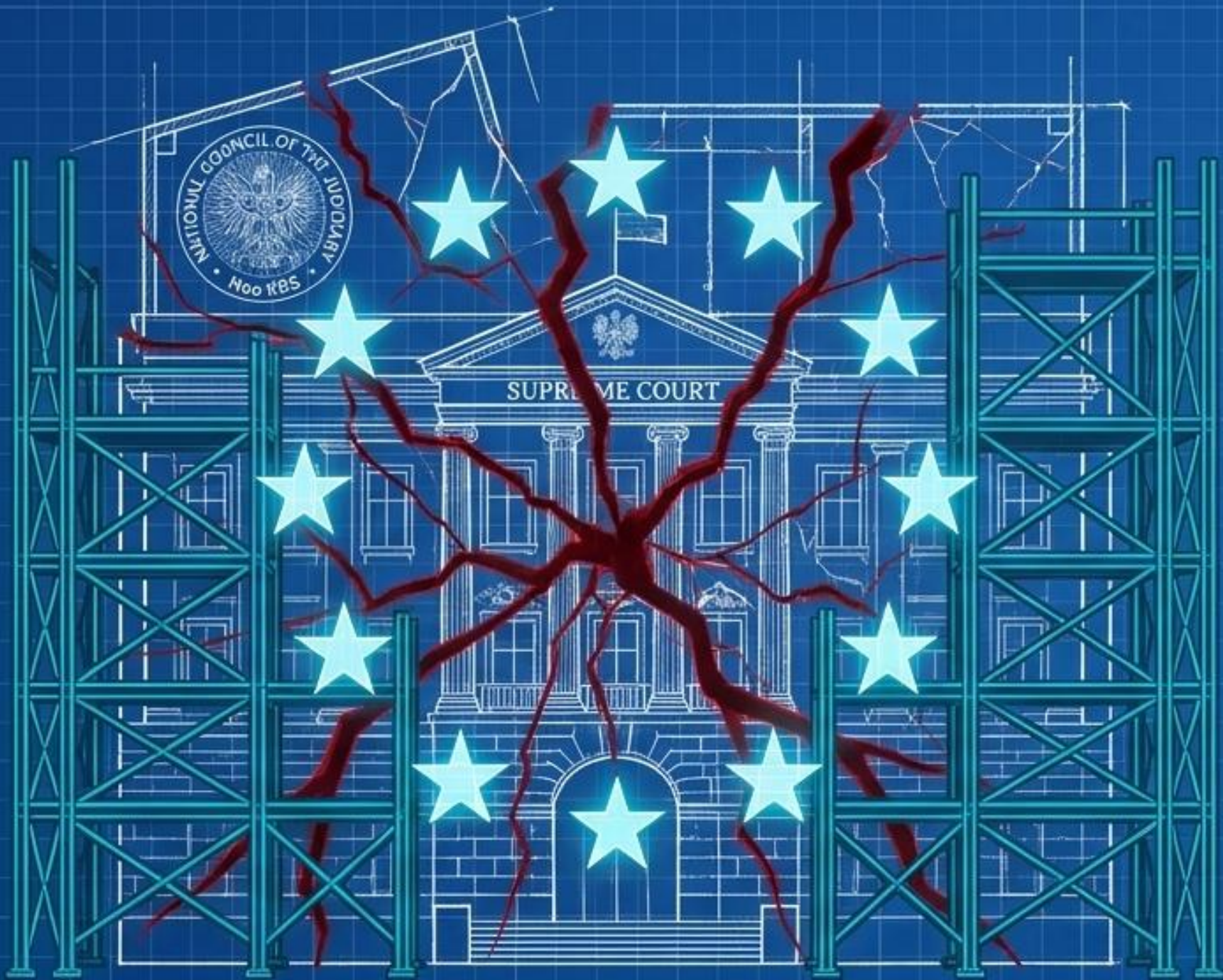

Висновок:
Тотальна невідповідність стандарту ст. 6 ЄКПЛ.

Матриця наслідків: Статус архітектури правосуддя сьогодні

Інституція	Діагноз СЄС	Діагноз ЄСПЛ	Статус-кво
Нео-КРС	Залежна від політиків	Інструмент підпорядкування	Не є незалежним органом.
Дисциплінарна палата ВС	Не є судом	Не є судом, встановленим законом	Позбавлена легітимності.
Палата надзв. контролю ВС	Системне порушення ст. 19 TUE	Системне зараження (Dolińska-Ficek)	Не є законним трибуналом.
Конституційний Трибунал	Рішення проти ЄС не діють	Судді-дублери (Xero Flor)	Втратив функцію вартового Конституції.

Висновок: Правосуддя на зовнішніх риштуваннях

- Де-юре, ключові елементи польської судової системи визнані невідповідними європейським стандартам на всіх рівнях (від КРС до Верховного та Конституційного судів).
- Конфлікт довів, що внутрішня Конституція є вразливою без зовнішнього щита — синергії Суду ЄС та ЄСПЛ.
- Повернення до верховенства права неможливе без повного перезавантаження системи призначень відповідно до рішень європейських суддів.